

MAT 309 Cebir - Çalışma Problemleri-Halka-Cisim

1. Aşağıdaki ifadeler doğru ise ispatlayınız, yanlış ise aksine bir örnek veriniz.
  - (a) $\mathbb{Z}^+$ kümesi bir halka oluşturur.
  - (b) $n \in \mathbb{Z}$ için $n\mathbb{Z}$ kümesi bir cisim oluşturur.
  - (c) $\{a + b\sqrt{6}\}$ kümesi bir halka oluşturur.
  - (d) Her halka bir cisimdir.
  - (e) Her cisim bir halkadır.
  - (f) Her sonlu tamlık bölgesi bir cisimdir.
  - (g) Her halkanın çarpımsal birim elemanı mevcuttur.
  - (h) $n\mathbb{Z}$ nin karakteristiği n dir.
2.
  - (a) $x^3 - 2x^2 - 3x = 0$ denklemini $\mathbb{Z}_{12}$ de çözünüz.
  - (b) $2x = 3$ denklemini $\mathbb{Z}_{23}$ cisminde çözünüz.
  - (c) $x^2 + x + 1$ polinomunun $\mathbb{F}_5[x]$ te indirgenemez olduğunu gösteriniz.
  - (d) $x^5 + 1$ polinomunu $\mathbb{F}_2[x]$ te çarpanlarına ayırınız.
  - (e) p bir asal sayı olmak üzere $x^4 + 1$ polinomunun $\mathbb{F}_p[x]$ te indirgenemez olduğunu gösteriniz.
3.
  - (a) $\mathbb{Z}_{24}$ ün çarpımsal tersi mevcut olan elemanlarını bulunuz. Bu elemanların oluşturduğu küme cisim oluşturur mu?
  - (b) R tamlık bölgesi olmak üzere $a, b, c \in R$ ve $a \neq 0$ olsun. Eğer $ab = ac$ olduğu biliniyorsa $b = c$ olduğunu gösteriniz.
  - (c) R değişmeli halka ve $a \in R$ için $L_a := \{x \in R \mid xa = 0\}$ kümesinin bir ideal olduğunu gösteriniz.
  - (d) R bir halka olmak üzere I ve J , R nin ideal'leri ise $I \cap J$ nin de R nin ideali olduğunu gösteriniz.
  - (e) R bir tamlık bölgesi olmak üzere $\text{char}(R) = 0$ veya $\text{char}(R) = p$ olduğunu gösteriniz.
4. $\mathbb{Q}$ cismi üzerinde aşağıdaki polinomların *OBEB*'ini bulunuz
  - (a) $3x^2 + 1$ ve $x^6 + x^4 + x + 1$
  - (b) $x^3 - 1$ ve $x^7 - x^4 + x^3 - 1$
5.
  - (a) $13 \mid 2^{70} + 3^{70}$ olduğunu gösteriniz.
  - (b) $n \in \mathbb{Z}^+$ ve n -tek sayı olmak üzere $n \mid 3^n + 1$ şartını sağlayan tüm n tamsayılarını bulunuz.
  - (c) $n \in \mathbb{Z}^+$ olmak üzere $n \mid 2^n - 1$ şartını sağlayan tüm n tamsayılarını bulunuz.